

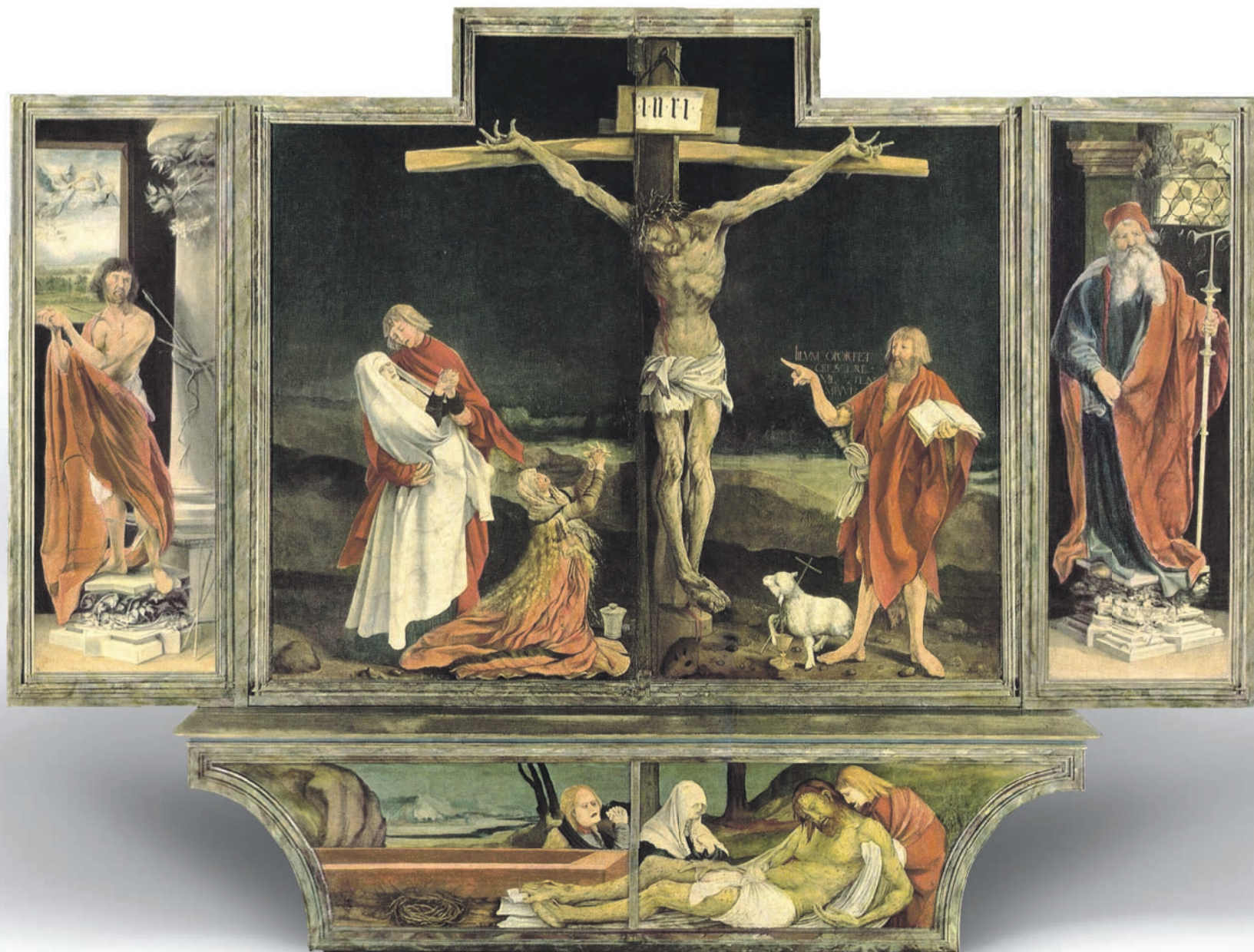

Foto: commons.wikimedia.org - By Mathias Grünewald - The Yorck Project

Vreugde vinden in het kruis?

Als je gelukkig wilt zijn, kijk dan naar de gekruisigde Jezus, zei Thomas van Aquino ooit. “Veracht dan wat Jezus verachtte op het kruis. Heb lief wat Jezus liefhad op het kruis.” Maar hoe kunnen wij vreugde vinden in het kruis?

Mgr. Robert Barron, hulpbisschop van Los Angeles, legt daar iets over uit aan de hand van het indrukwekkende Isenheim altaarstuk, dat te zien is in het Musée d’Unterlinden in Colmar, in de Franse Elzas. Barron bezocht het museum in 2009, toen hij nog geen bisschop was, voor de opnamen van de inmiddels beroemde dvd-serie *Catholicism*, die ook in veel Nederlandse parochies als catechesemateriaal wordt gebruikt.

Meedogenloos realistisch

In de tweede aflevering van de dvd-serie zien we father Robert staan bij het altaarstuk dat Matthias Grünewald tussen circa 1510 en 1517 beschilderde. Hij deed dat voor het klooster van de antonietenorde in het iets zuidelijker gelegen Isenheim. Het meesterwerk van Grünewald werd lange tijd nagenoeg vergeten, tijdens de Eerste Wereldoorlog naar München gebracht, en keerde vervolgens terug naar de Elzas, waar het terecht kwam in het museum in Colmar. “Overweldigend” noemt Barron het altaarstuk. “Het is op geestelijk gebied een van de meest krachtige en meedogenloos realistische weergaves van de kruisiging in de westerse kunst.”

Kijk naar Christus

Hij wijst de kijker op Jezus’ licht geopende mond, sprakeloos door het onbeschrijflijke leed dat Hem is overkomen. Hij wijst naar de verschrikkelijk uitziende wonden op Jezus’ handen en voeten en de zweren en wonden die over zijn hele lichaam te zien zijn. Geen fijne afbeelding om naar te kijken en het heeft helemaal niets weg van de sentimentele afbeeldingen van de kruisiging die er ook wel bestaan.

‘Op het kruis was Hij de ultieme vredestichter’

Barron is in Frankrijk, vertelt hij, omdat hij geraakt werd door de woorden van Thomas van Aquino die zei: “Als je het volmaakte voorbeeld van de Zaligsprekingen wilt, kijk dan naar de gekruisigde Christus. Als je gelukkig wilt zijn, veracht dan wat Jezus verachtte op het kruis. Heb lief wat Jezus liefhad op het kruis.”

Ons geluk vinden

Wat verafschuwde Jezus op het kruis? Volgens Barron zijn dat de vier dingen waarin wij normaal gezien ons geluk proberen te vinden. De gekruisigde Jezus, zo merkt hij op, is die vier dingen kwijtgeraakt. Allereerst *rijkdom*: “Hij heeft die niet.” Zelfs zijn kleren zijn hem ontnomen. Dan *plezier*.

Ook daarvan is absoluut geen sprake meer, zegt Barron: “Hij heeft de grens bereikt van geestelijk en lichamelijk lijden.”

Waar zoeken wij mensen nog meer naar geluk in dit leven? In *macht*. Ook die heeft Jezus niet meer. “Hij is vastgenageld aan het kruis. Hij kan niet eens bewegen.” Tot slot *eer*. Uit de bijbelverhalen weten we dat Jezus openlijk werd bespot op het moment van zijn kruisiging en alle aanzien verloren had.

Vreugde vinden

Waarin vond Jezus vreugde aan het kruis? De wil van zijn Vader doen, aldus Barron. “Op het kruis was Hij oprecht van hart. Op het kruis was Hij degene die hongert naar gerechtigheid. En daarom was Hij op het kruis de ultieme vredestichter. Hij was op het kruis de ultieme drager van de Goddelijke Barmhertigheid.” Als Thomas van Aquino gelijk heeft, zegt Barron, dan is dit dus de afbeelding van een gelukkig man, al lijkt dat uitermate paradoxaal.

Maar er is meer, merkt Barron op, en hij wijst op Johannes de Doper die rechts van het kruis staat. Kijk, zegt hij, hoe hij Jezus aanwijst, op een vreemde, verwrongen manier. “Het is alsof al onze verwachtingen omgedraaid moeten worden. Pas dan kunnen we zien dat het werkelijk een beeld van vrijheid is. Dat het werkelijk een beeld van vreugde is.” (SvdB)

Catholicism. Uitgeverij Betsaida en Stichting Katholiek Alpha Centrum. € 39,90. Info/bestellen: www.catholicism.nl, www.betsaida.org.